

Spis treści

Spis rysunków	x
Spis tabel	xiii
Przedmowa Jana Sendzimira	xv
Podziękowania	xviii

Wstęp	2
--------------------	---

Część I. Podstawy	5
--------------------------------	---

Rozdział 1. Związki gospodarki, społeczeństwa i środowiska	8
---	---

1.1. Wprowadzenie	8
1.2. Gospodarka i społeczeństwo jako systemy zależne od środowiska	10
Narzędzie 1.N1. Nierynkowe metody wyceny	14
1.3. Efekty zewnętrzne	16
Narzędzie 1.N2. Internalizacja kosztów zewnętrznych	19
1.4. Brak wiedzy	21
1.5. Instytucje i kapitał społeczny	24
Narzędzie 1.N3. Partycypacja społeczna	26
1.6. Podsumowanie	27
Źródła praktyczne	28
Pytania	29
Studium przypadku 1.P1. Ile warta jest Puszcza Białowieska?	30
Studium przypadku 1.P2. Polskie połowy dorsza na Bałtyku	34
Studium przypadku 1.P3. Zakład produkcji płyt wiórowych a środowisko i społeczność lokalna	39

Rozdział 2. Podejście systemowe	44
--	----

2.1. Wprowadzenie	44
2.2. Podejście systemowe w praktyce	48
2.3. Diagramy pętli przyczynowych	52
2.4. Gry i symulacje uczestniczące	54
2.5. Podsumowanie: zrównoważony rozwój jako koncepcja systemowa	56
Źródła praktyczne	57
Pytania	57
Studium przypadku 2.P1. Zrównoważony rozwój w Dolinie Baryczy	60
Studium przypadku 2.P2. Wizja alternatywnego zarządzania doliną rzeki Cisy	66

Rozdział 3. Elementy teorii zrównoważonego rozwoju	71
---	----

3.1. Wprowadzenie	71
3.2. Próby operacjonalizacji	71
3.3. Sformalizowane podejścia do sprawiedliwości międzypokoleniowej	74
3.4. Wskaźniki trwałego rozwoju	75
3.5. Ekonomiczna koncepcja dobrobytu	78
3.6. „Zazielenienie” konwencjonalnego PKB	79
3.7. Trwałość a skala działania	82
3.8. Podsumowanie	83
Źródła praktyczne	85
Pytania	85

Część II. Biznes	87
Rozdział 4. System zarządzania zrównoważonym rozwojem	95
4.1. Wprowadzenie	95
4.2. Faza przygotowawcza	97
4.3. Wizja	98
4.4. Program zrównoważonego rozwoju	99
4.5. Wdrażanie	103
4.6. Ewaluacja	104
4.7. Proces innowacji	105
4.8. Dialog z interesariuszami	106
4.9. Raport zrównoważonego rozwoju	110
4.10. Podsumowanie	111
Zródła praktyczne	113
Pytania	113
Studium przypadku 4.P1. Wdrażanie „Wytycznych do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju” GRI w BRE Banku	114
Studium przypadku 4.P2. Opracowanie „Strategii zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego biznesu” w Grupie Kapitałowej PGNiG	119
Rozdział 5. Zrównoważona produkcja	124
5.1. Wprowadzenie: „wykorzystajmy każdy skrawek surowca”	124
5.2. Eko-efektywność	124
Narzędzie 5.N1. Ocena cyklu życia produktu (LCA)	129
Narzędzie 5.N2. Eko-projektowanie	131
5.3. Ekologia przemysłowa	134
5.4. Podsumowanie	139
Zródła praktyczne	140
Pytania	140
Studium przypadku 5.P1. LCA jako narzędzie wspomagające eko-projektowanie	141
Rozdział 6. Budownictwo i architektura	150
6.1. Wprowadzenie	150
6.2. Energia	151
Narzędzie 6.N1. Termomodernizacja i poprawa sprawności źródeł ciepła	153
6.3. Surowce, materiały i woda	154
6.4. Powietrze i klimat wewnątrz	155
6.5. Metody produkcji budowlanej	156
6.6. Projektowanie architektoniczne	157
Narzędzie 6.N2. Certyfikacja budynków	163
6.7. Podsumowanie	164
Zródła praktyczne	165
Pytania	165
Studium przypadku 6.P1. Projekt demonstracyjny renowacji ekologicznej Kwartалу Turzyńskiego w Szczecinie	166
Studium przypadku 6.P2. Dom z prasowanych beli słomianych w Przełomce	173
Rozdział 7. Zarządzanie łańcuchem dostaw	176
7.1. Wprowadzenie	176
7.2. Od systemu zarządzania środowiskowego do zrównoważonego zarządzania łańcuchem dostaw	177
Narzędzie 7.N1. Audyt dostawców	180

7.3. Odbiorca dyktuje warunki dostawy	183
Narzędzie 7.N2. Zielone zamówienia publiczne	185
Narzędzie 7.N3. Eko-etykietowanie.....	190
7.4. Podsumowanie	192
Źródła praktyczne	193
Pytania	194
Studium przypadku 7.P1. IKEA: „niskie ceny, ale nie za wszelką cenę”	195

Rozdział 8. Zastępowanie produktów usługami

8.1. Wprowadzenie.....	200
8.2. Gospodarka oparta na funkcjonalności	201
8.3. Systemy produktowo-usługowe (PSS).....	203
8.4. Podsumowanie	207
Źródła praktyczne	208
Pytania	208
Studium przypadku 8.P1. Sytuacja bibliotek publicznych w Polsce	209

Część III. Samorząd lokalny.....

Rozdział 9. Strategie i wskaźniki zrównoważonego rozwoju.....

9.1. Wprowadzenie: zrównoważony rozwój jako cel strategiczny.....	217
9.2. Dokumenty strategiczne.....	220
9.3. Integracja pomiaru zrównoważonego rozwoju i jakości życia	221
Narzędzie 9.N1. Audyt Lokalnej Agendy 21.....	225
9.4. Podsumowanie	227
Źródła praktyczne	228
Pytania	228
Studium przypadku 9.P1. Lokalna Agenda 21 w Polsce.....	229
Studium przypadku 9.P2. Standard Projektu Umbrella	232

Rozdział 10. Urbanistyka i gospodarka przestrzenna.....

10.1. Wprowadzenie: wyzwania urbanizacji	235
10.2. Historyczny rozwój idei miasta	235
10.3. Stan gospodarki przestrzennej w Polsce	238
Narzędzie 10.N1. Planowanie i programowanie rozwoju.....	239
10.4. Zasady zrównoważonego rozwoju przestrzennego	240
Narzędzie 10.N2. Zarządzanie przestrzenią.....	246
Narzędzie 10.N3. Partycypacja społeczna w planowaniu przestrzennym	248
Narzędzie 10.N4. Certyfikacja.....	254
10.5. Podsumowanie.....	255
Źródła praktyczne	256
Pytania	257
Studium przypadku 10.P1. „Stara” Nowa Huta	258
Studium przypadku 10.P1. Eko-miasteczko Siewierz	262

Rozdział 11. Transport miejski.....

11.1. Wprowadzenie	265
11.2. Przyczyny narodzin zrównoważonej mobilności.....	265
Narzędzie 11.N1. Rower miejski.....	267
Narzędzie 11.N2. Formy ograniczania ruchu samochodów na terenie miast.....	270
11.3. Transport jako system zintegrowany	272

Narzędzie 11.N3. Zintegrowane węzły przesiadkowe	276
11.4. Zrównoważona mobilność jako proces	283
11.5. Podsumowanie.....	286
Źródła praktyczne	286
Pytania	287
Studium przypadku 11.P1. System komunikacyjny Krakowa	288
Studium przypadku 11.P2. Most Śląsko-Dąbrowski w Warszawie	292
Rozdział 12. Gospodarka komunalna.....	294
12.1. Wprowadzenie	294
12.2. Gospodarka odpadami komunalnymi	296
12.3. Gospodarka wodno-ściekowa.....	298
Narzędzie 12.N1. Toalety separujące	304
Narzędzie 12.N2. Oczyszczalnie roślinne	307
12.4. Gospodarka energią.....	311
12.5. Partycypacja społeczna.....	312
12.6. Podsumowanie.....	315
Źródła praktyczne	315
Pytania	316
Studium przypadku 12.P1. Oczyszczalnia roślinna dla Dziewina.....	317
Rozdział 13. Partnerstwo publiczno-prywatne.....	323
13.1. Wprowadzenie	323
13.2. PPP jako sposób lepszej realizacji zadań publicznych	323
13.3. Przygotowanie dobrego partnerstwa	331
13.4. Podsumowanie.....	334
Źródła praktyczne	335
Pytania	335
Studium przypadku 13.P1. Termy Warmińskie: przykład budowy partnerstwa	336
Część IV. Konsument i obywatel	341
Rozdział 14. Zrównoważona konsumpcja.....	344
14.1. Wprowadzenie	344
14.2. Tyrania małych decyzji	344
14.3. Odpowiedzialność	348
Narzędzie 14.N1. Ocena komunikatu firmy	350
14.4. Rozsądek	353
Narzędzie 14.N2. Eko-zespoły.....	356
14.5. Podsumowanie.....	356
Źródła praktyczne	357
Pytania	358
Studium przypadku 14.P1. Edukacja konsumentów prowadzona przez organizacje pozarządowe w Polsce	359
Studium przypadku 14.P2. Rynek produktów sprawiedliwego handlu w Polsce.....	363
Rozdział 15. Sieciowe działania obywatelskie	368
15.1. Wprowadzenie	368
15.2. Uwierzymy, że świat da się zmienić!	369

15.3. Znaczenie kapitału społecznego i wzajemnego zaufania.....	370
15.4. Znaczenie sektora obywatelskiego w Polsce	372
Narzędzie 15.N1. Internet a działania obywatelskie	374
15.5. Przedsiębiorczość społeczna, wartości postmaterialne i kreatywność	376
15.6. Podsumowanie: działania obywatelskie w czasach słabych więzi	377
Źródła praktyczne	378
Pytania	378
Studium przypadku 15.P1. Grupa Pewnych Osób	379
Studium przypadku 15.P2. Wioski tematyczne w Polsce	384
Zakończenie	389
Bibliografia.....	392
Indeks	410